

N:o 53.

Af herr **J. A. Wendt**, om låneunderstöd åt Ulricehamn — Vartofta jernvägsaktiebolag, m. m.

Under 1871 satte några företagsamme män från Ulricehamns stad och Redvägs härad sig i spetsen för teckning till anläggande af jernväg med 3 fots spårvidd från bemalte stad till statens jernväg vid Vartofta, hvilken bana efter mycken ansträngning blef färdig att öppnas för trafik den 4 december 1874, för en anläggningskostnad af 897,677 kronor. Då bolaget icke hade stor aktieteckning, samt några kommuner efter arbetets början genom rättegång frikänts från inbetalning af tecknade beloppen, har bolaget måst upptaga stora och dyra lån såsom:

ett obligationslån af Göteborgs handelskompani å 330,000 kronor emot 5 1/2 procent ränta 1 1/2 procent amortering och hvad värre var 12 procent kapitalrabatt, hvilken amorteringsplan är så stäld, att utbetalningen för närvarande är lika stor som vid inbetalningens början ehuru vid 1875 års slut obligationer voro inlösta för 76,500 kronor;

tvenne lån af Ulricehamns sparbank, ett å 100,000 kronor emot 5 1/2 procent ränta och 2 1/2 procent amortering, hvarå nu återstår 70,000 kronor, samt ett dito med uppsägningsrätt och 6 procent ränta, hvarå nu återstår 14,000 kronor.

Att dessa lånetransaktioner varit mycket hårda såväl till ränta som amortering torde ingen kunna bestrida, och har därför genom styrelsens försorg måst upptagas tillfälliga lån på 60 å 70,000 kronor.

Ehuru jernvägen är för orten till ofantlig nytta, har genom detta jernvägsföretag mycket kapital blifvit bundet, som förlamar företagsamheten, men att jernvägen bär sig med en ordentlig ränta och amortering ganska väl synes deraf, att den amorterat sin skuld så att den nu uppgår sammanräknadt till endast 425,000 kronor, samt att den

lemnar många enskilda jernvägar efter sig med ungefär samma anläggningskostnad rörande såväl egna inkomster, som ock den inkomst den tillfört statens jernväg; den senare för 1885 uppgående till 14,891 kronor 34 öre, som synes af jernvägsstyrelsens berättelse för nämnda år.

Ehuru jernvägen sålunda anses uppfylla dermed åsyftade ändamålet, synes likväl att den under närvarande förhållanden orimligt höga räntan och amortering onödigtvis tynga och förlama banans administration, men då denna jernväg icke förut af staten erhållit något lån eller understöd, eller ens fri jord för anläggningen, der den berört statens egendomar, torde icke synas obilligt begärddt, att staten, på samma sätt som den understödt flera andra enskilda jernvägsföretag med sin kredit, emot full säkerhet träder emellan med lån samt lemnar fri jord å de fyra statens egendomar, hvarifrån detta jernvägsbolag expropriat, som enligt utdrag af expropriationsnämndens och landtmätarens protokoll blifvit upptaxeradt till ett sammanlagdt värde af 1,139 kronor 57 öre. Men som dessa boställets arrendatorer vid jordens expropriation hade arrendekontrakt, som hittills varit gällande, har bolaget äfven hittills årligen måst erlägga afgäld för jorden till samma arrendatorer.

På grund af det anförda vägar jag vördsamt föreslå:

att derest Ulricehamn—Vartofta jernvägsaktiebolag kan konvertera sina äldre lån och lemna staten första in-teckning uti jernvägen med tillbehör, Riksdagen måtte besluta att till nämnda bolag lemna ett lån på 425,000 kronor till så billig ränta och amortering som utan förlust för staten kan åstadkommas; samt

att i mån som nu gällande arrendekontrakt å indragna boställena Björnarp Darragård i Blidsbergs socken, Humla Ödegård i Humla socken, Smula Björns-gård i Smula socken och Åkerholmen i samma socken, allt Redvägs härad, upphöra att vara gällande, Riksdagen efterskänker den lösen Ulricehamn—Vartofta jernvägsbolag skulle betala för från dessa hemman exproprierad jord.

Om remiss till vederbörligt utskott anhålles.

Stockholm i januari 1887.

A. Wendt.

Häri instämma:

J. Smedberg.

S. Fr. Norén.